

Ўзбекистон болалари ва ҷемирларининг газетаси

Янги йил байрами арафасида ўқувчи-ёшлар учун яна бир қувончли воқеа бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси бош вазири ўринбосари Мухаммаджон Қорабоев Улғбек номидаги ёш истеъдодларни қўллаш жамғармаси совриндорларига тантанали равишда мукофотларни топширди. Уларнинг орасида икки нафар мактаб ўқувчилари ҳам бор эди.

— Ёшинг нечада? — сўрадим

ҳисса ошқайтганини, бунинг учун “аъло” баҳолар билан ўқиб, қисқа муддатда синфлардан синфларга ўтиш истагида эканлигини баён қилганди. Шунинг учун ҳам унинг “Яқинда еттинчи синфга ўтдим”, дегани менга тушунарли бўлди.

Тўққиз ёшида компьютерлар тилини тушуниш, мураккаб математик ечимларни ҳал этиш ўз-ўзидан бўлмайди,

аъзоларини бир кўришда мафтун этди.

— Қайси мавзуларда расм чизасан? — сўрайман Фурқатдан.

— Табиат манзараларини чизишга ишқибозман. Ўлкамиздаги чўлдираб оқайтган зилол сув, бош эгиб турган мажнунтолар, чўққисидан қори кетмаган тоғлар тасвирини туширганимда руҳимда ўзгача бир енгиллик, поклик сезаман.

ИСТИҚБОЛИМИЗ— ИСТЕЪДОДЛАРДА

Сурагда: Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари М. Қорабоев Улғбек номидаги ёш истеъдодларни қўллаш жамғармаси совриндорларининг бири Фурқат Убайдуллаевга мукофот топширмоқда.

Е. БОТИРОВ сурагга туширган.

болакайдан. — Тўққизга кирдим. — Демак, иккинчи синфда ўқийсан, шундайми? — Йўқ, яқинда еттинчи синфга ўтдим.

— Э-ҳа, исминг Муроджон эмасми? — у тасдиқ ишорасини қилганда ҳамма нарса ёдимга тушди. Муроджоннинг чехрасини қаерда кўрган эканман, деб ўйлаётгандим, ўтган йили газеталар расмини босиб чиқаргани хотирамга келди. Ўшанда у Республикамиз Президенти Ислам Каримовга мактуб йўллаб, эл назарига тушганди. Эҳтимол, хат ёзиш ҳам одамни машҳур қиларканми, деган ҳаёлга боришингиз мумкин. Гап фақат хатда эмас. Муроджон ўша мактубида Ватанимиз мустақиллигига тезроқ

албатта. Муроджонга қараб туриб, мавлоно Лутфийни лол қолдирган ёш Алишер ҳаёлимда жонланди. Ҳа, юртимиз азал-абаддан истеъдодларга бой бўлган. Томирида улғур боболарининг қони гу-пураётган Муроджонларни бутун жаҳонга “ўзбеклар иши бу”, дея намойиш этгинг келади. Бугун жамғарма совриндори бўлган бу икки ўқувчи ҳам жумҳуриятимиз номини келажакда шарафлайди.

Пойтахтдаги 84-мактабда таълим олаётган Муроджон Шарифхўжа ўғли билан бирга Улғбек мукофоти совринини олган ўқувчилардан яна бири Тошкентдаги 1-санъат мактаб-интернати ўқувчиси Фурқат Убайдуллаев экан. Унинг мўйқаламда ранго-ранг чизган расмлари кўрик танлов ҳайъати

— Танловда ғолиб келишингни билармидинг? — Ростини айтсам, соврин ҳақида ўйламагандим. Бир кучимни синаб кўрай, дедим. Энди ўз устимда янада қаттикроқ ишлашимга тўғри келади.

Истеъдод — бу ноёб неъмат. Уни бойитишдан, йўқотиш осон. Одатда қалбнинг нозик туйғуларини ҳис этувчи болалар сал нарсага таъсирчан бўлишади. Шу боис катталаримизнинг, ҳукуматимизнинг ана шундай истеъдодларнинг камол топиши учун шароит яратаётганлари жуда қувончли ҳол. Ана шундай навқирон истеъдодлар қанча кўнайса, мустақил Ўзбекистонимиз қудрати шунча юксалади.

Шуҳрат ЖАББОРОВ.

МАКТАБДА КИЧИК КОРХОНА

Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида ишбилармонлару тадбиркорларнинг кўпайиши, турли кичик корхоналарнинг очилиши ҳеч ким учун янгилик бўлмай қолди. Лекин бундай кичик корхонанинг мактаб қошида очилиши ўқувчилар учун ҳам, уларнинг ота-оналари учун ҳам қувончли хушxabар бўлади. Фиждвон шаҳридаги Абдулла Қодирий номли мактаб қошида “Чевар” деб номланган кичик корхона ташкил қилиниб, унда 50дан зиёд юқори синф ўқувчилари бажонидил меҳнат қилишмоқда. Бу корхона оталиқ ташкилотининг ташаббуси билан ташкил қилинган бўлиб, керакли маҳсулотлар билан ҳам уларнинг ўзлари таъминлаб туришибди. Ҳозирга қадар корхонанинг чевар қизлари марказий касалхонанинг буюртмаси асосида

210 дона беморлар учун халатлар, 225 та ёстиқ ва 219 та кўрпа жилдлари тикиб бердилар. Бу ишларда мактабнинг меҳнат таълими муаллимлари Озода Эргашева ҳамда Хадича Қурбонвалар бош-қош бўлишмоқда. Ўқувчилардан Зухра, Гуландон, Азиза, Санобар, Зулайхалар ҳам, уларнинг оналари ҳам чеварликка қўллари келишиб қолганидан беҳад мамнун бўлишяпти. Қолаверса, иқтисодий ёрдам. Ахир корхона ишлаб топган 500 минг даромаддан қизлар ҳам яхшигина улуш олдилар. Даромаднинг бир қисми эса мактаб ҳисобига ўтказилди.

Сочоқ ЭҒАМОВ, Навоий вилояти, Қизилтепа тумани, “Ўзбекистон” жамоа хўжалиги.

ПИФАГОР ТЕОРЕМАСИНИ БИЛАСИМИ?

Ўрта мактабда ўқиб юрган чоғларимизда синфимизда Дилшод исми бола бўларди. Уни ҳамма безори сифатида биларди. У дарслардан қочар, ўқишга масъулият билан қарамасди. Аммо истеъдоди кучли бўлиб, зеҳни ўткир эди. Хотирасининг кучли-лиги эса бизни ҳайратга солар эди. Ҳеч тайёрланмай ҳамма дарсларга бемалол жавоб берарди. Ўрта мактаб дастури унинг учун жуда енгил бўлсада, ҳули туфайли у доим иккичилик қаторида эди. Биз эса гуманитар фанларни яхши ўзлаштирганимиз учун синфда аълочи ҳисобланардик. Лекин ҳалигача Пифагор теоремасини яхши билмаймиз. Буларни айтишимдан мақсад, кимдир аниқ фанларни яхши билади, кимдир гуманитар фанларни яхши

ўзлаштиради. Ўша ҳоҳиш ва инти-лишига қараб ўқитиш ишларини кучайтириш зарур.

Яна... Ҳозир мактабларда ик-кичилик, уччилик, аълочилик синфлари ташкил этилган, яъни табақалаштириш мавжуд. Аммо бунинг ҳам нотўғри деб ҳисоблаймиз. Чунки иккичи боланинг ўзи бўлмайди. Унинг қобилиятигина бошқаларникига нисбатан паст бўлади. Уни ҳамма билан тенглаштириш эса ўқитувчиларга боғлиқ.

Аммо бизнинг ўқитувчиларга паст қобилиятли боланинг яхши ўзлаштиришига эришгани учун ҳақ тўлашмайди-да!..

Д. АСАДОВА, Н. БОБОЕВА.

Тошкент шаҳри.

Қийин масала экан.

Р. Альбеков туширган сураг-лавҳа

— Бир кунда қанча топасизлар?
— Чунтагига хушёр бўлмаганлар қанча кўп бўлса — шунча-да...

«Бошим силади...

эркалади... имон келтирди,

лекин...»

2-БЕТ

Кун-фу қироли Брюс илк бор 6 ёшида кинода сурагга тушган. Ўша даврда унга Ли Сю Кунг (Кичик аждаҳо) деб тахаллус беришганди.

«Брюс Лининг ўғли
Брендан»

— Болалар эрталаб арқонлаб кетганча турган бўлса керак, жонивор, ернинг тақирини чиқариб юборибди. Ўтлавроқ ерга қоқиб қўйдим.

«Тоғликлар»

4-БЕТ

«ЁЛГИЗЛИК».

Р. Акбаралиев туширган сурат-лавҳа.

АҚШнинг Миссисипи штатидаги "Сити Маркет" номли мактабда 5 ёшдан 13 ёшгача бўлган 300 нафар

"СИТИ МАРКЕТ"

ўқувчи таълим олади. Мактабда турли миллатга мансуб болалар бўлиб, уларнинг 5 фоизи оқ танлилар, 45 фоизи эса камчиликни ташкил қилган миллатларнинг фарзандларидир.

Мазкур мактаб ўқувчилари ўзларининг микро жамиятларини тузганлар. Жамиятнинг президенти ва вице-президенти ҳар йили янгидан сайланади. Бу жамият бошқа мактабларда тузилган жамиятдан фарқли бўлиб, унга мактабнинг ҳар бир ўқувчиси аъзодир. Мактабда суд системаси ва омонат касса, банк ташкил қилинган. Уларнинг адвокати ва ҳатто терговчиси бор. Банкда эса ҳисобчилар ишлайди. Банкнинг

ЧЕТ ЭЛЛИК ТЕНГДОШЛАРИНИГ ҲАЁТИДАН

директори ҳам мавжуд.

Бу вазифаларни кимлар бажаради, деб сўрасиз ҳали? Бу вазифаларни болаларнинг ўзлари бажаради. Ўқувчилар мактаб доирасида пул бирлигини ташкил қилишган. Бу пул мактабнинг собиқ

кейин ишлаши учун 70 минут вақт берилади. Мактаб боғчасида тарбияланувчи 5 ёшдан 8 ёшгача бўлган болалар эса озгина маош олишади. Болалар ташкилий ва мунтазам равишда ўзларига топширилган вазифаларни бажаришлари, ҳозирданоқ уларнинг характерларида мустақиллик ва масъулият хислари пойдевор қўйган.

"Сити маркет" номли мактаб болаларнинг ижтимоий ҳаёт тарзини ўрганишда яхши натижа бераётганини ота-оналар ҳам тан олишмоқда. Яна шуни айтиш керакки, кўпчилик ота-оналар микро жамиятнинг ишларида маслаҳатчи сифатида фаол қатнашмоқдалар.

Ҳозирги кунда мазкур мактаб шу қадар машҳурки, ота-оналар болаларини ана шу мактабда ўқиши учун навбатда туришибди.

"Садо" халқаро экспресс-ахбороти ҳафталигидан.

директори Патрик Мочи номида бўлиб, "мочи" деб аталади. Баъзи ўқувчилар хусусий ширкатларни очиб, бошқа ўқувчиларни ишга ёллаганлар.

Болалар омонат кассада ўз ҳисобларини ҳам очишган. Мактабда очилган дўкандан ўқув куроллари ҳам сотиб олиш мумкин. 4-синфдан бошлаб ўқувчилар давомли ишга эга бўладилар. Ҳар бир ўқувчи кундалик дарс тугаганидан

ОТА-ОНАНГИЗ БИЛАН БИРГАЛИКДА ЎҚИНГ...

"Хукм чиқаришга шошилма бироз".

Р. ПАРФИ

Кечки пайт. Ҳамма қатори ишдан уйга шошайман. Бекат йўловчилар билан гавжум. Аксига олиб кутган автобусим ҳам тирбанд келди. Амаллаб чикдим.

У жойидан кўзголар экан, эшик ёнидаги уч бола эътиборимни тортди, негадир уларнинг ҳаракатлари бежо эди. Оғайнилар семиз, малла сочли аёл олдига турганиб сиқилиб келишди-да, энига осилган сумкачасини сездирмай "текширув"дан ўтказишди. Уларнинг бири аёл сумкачасини олмос билан кесишга тушди, бошқаси беташвиш аёлдан нималарнидир сўрар, яна бири эса ўртоқларини йўловчилардан, яширишга ҳаракат қиларди...

Автобус навбатдаги бекатга келиб тўхтаганда олғирлар ўз ишини "моҳирлик" билан тугатишган ва тушиб ҳам улгурошган эди. Уларнинг ортидан кузатар эканман, умарилган аёлнинг дод-войи ақлимини жойига келтирди.

— Ўғирлашди, тутинглар, уларни, ердам беринглар!

Улар ҳали кўздан гойиб бўлишмаган бўлса-да, ҳеч ким уларни тутишга ботинолмас, ўзларининг сумка-ю, чўнтакларини текшириб кўришар ва ҳамма нарсга жойидалигига ишонишгач, ҳеч нарсга кўрмаган, эшитмагандек асл ҳолига қайтишарди. Ҳар эҳтимолга қарши мен ҳам орқа чўнтагимдаги ҳаменимни пайпаслаб кўйдим...

Хикоят қиладиларким: "Қадим замонда (эҳтимол бу тош асрида) бир кампир ва унинг ўғли бўлган экан. Улар жуда ҳам хароб яшашаркан. Бир куни кампир ўғлини енига ўтказиб: "Ўғлим, яхши яшашга йўл изла", дебди. Шунда ўғил ўғирликни ихтиёр этибди. Биринчи куни кўшнисининг игнасини ўғирлабди, кампир эркалаб, бошини силабди. Иккинчи куни туҳум ўғирлабди, учинчи куни хўкиз етаклаб келибди, кампир шундай топарман ўғли борлигига имон келтирибди. Қингир иш бир куни фош бўлиб, авом ўғлонни дор остига келтирибди. Ундан энг сўнгги тилаги сўралганда, дебдики: "Онамни бир кўрай". Авом унинг тилагини қувватлабди ва онасини келтирибди. Дор тагидаги ўғли волидасига "Она, тилингни чиқар, бир ўпай" дебди. Она тилини чиқарган баравари тишлаб, узиб олибди. Ҳайратдан

ёқа ушлаган авом бу номаъкул ишнинг сабабини сўраганда, ўғлон дермишди: "Бир олиб келдим — бошим силади, икки олиб келдим — эркалади, уч олиб келдим — имон келтирди. Лекин ҳеч вақт "қўй" деб айтмади".

Билмадим, бу ривоятни нима учун эсладим. Ҳар қалай, у йўлдан

адашганларга сабоқ бўлса ажабмас...

ИСМАТ

Мен уларнинг ортидан уч кун таъқиб этдим, тўртинчи куни...

Ўғрибоши Исма (лақаби Хўжа, уругига нисбат берилган бўлса керак) билан очикчасига суҳбатлашишга муяссар бўлдим.

— Исма, ҳозир неча ёшдасан?

— Икки ой кам ўн олтида.

— Бу иш билан қачондан бери машгулсан?

— Икки йилча бўлди.

— Демак, "жамгарма банкинг" ҳам унча-мунча бўлиб қолгандир?

— ...

— Сизлар нечтасизлар?

— Олтита. Тўпланадиган жойимиз — тўққиз қаватли уйнинг ертўласи.

Тўдамит — "байналмилал..."

— Тушунмадим.

— Демокчиманки, орамизда турли миллат вакиллари бор: рус, ўзбек, қозоқ, тожик...

— Тўдага ҳар кимни ҳам қабул қилавермасаларинг керак?

— Ҳа-да, эпчили ва чапдасти асқотади. Аввало, текширув "маросим"и бўлади. Дейликки, сиз бизнинг тўдага қўшилмоқчисиз. Келган кунингиздан бошлаб (албатта, текширувдан сўнг) ўзингизни қайтадан тарбияламоғингиз, яъни табиатан ато этилган инсоний тушунчалар — виждон, диёнат, имон, хулқ-

атворингиздаги одамийлик, инсонийлик, эътиқод каби туйгу-тушунчаларни бошдан чиқариб ташламоқ ва кадр-қиммат, оқибатни умуман ўйламаслик керак. Бир кун қарабсизки, атрофдагиларнинг йигиси сизга кулгили бўлиб туюлади. Чунки сизда уларга нисбатан ачиниш ҳисси сўниб, унинг ўрнини завқланиш эгаллаб олади.

"Бошим силади... эркалади... имон келтирди, ЛЕКИН..."

— Бир кунда қанча топасизлар?

— Чўнтагига ҳушёр бўлмаганлар қанча кўп бўлса — шунча-да...

— Сен ўзингда бу ишга бирор бир мажбурият сезасанми ёки ўрганган кўнгилми?

— ...

Исмагга берилган бу савол жавобсиз қолди. Уни ўртоқлари кутишаётган экан — соат тўртда иши борлигини айтиб, уэр билдирди. Ушбу савол билан шу тўданинг энг еш ўғриси — Бахтиёрга (лақаби Бормас) мурожаат этдим. Куйида унинг кечмиши ва руҳий қийналишларидан бохабар бўласиз.

"ЎРГАНГАН КЎНГИЛ..."

— Бу, йўлга мени мажбурият олиб кирган. Оилада ўн жонмиз. Отам заводда, онам хиебонларни супургувчи бўлиб ишлашарди. Иккисининг топгани аранг 3-4 минг сўм бўларди. Энди ўзингиз ўйланг, бу маош билан оила тебратиш мумкинми? Лекин кунимизни кўрардик. Мендан катта опам сомса епиб, метронинг чиқиш жойларида сотарди. Ҳарна, тушган пул оиланинг каму кўстига яради. Лекин ҳеч қачон одамларга ўхшаб сандикларда зеб-зийнат, қимматбаҳо тошлар сақламаганимиз. Чунки ўша нарсаларнинг ўзи йўқ ҳам эди. Ҳамма нарсга шундан бошланди. Бир куни ўқитувчимиз "Эртага ҳамма театрга боради. Шунинг учун ўн беш сўмдан олиб келинглар", деди. Юрагим ўйнаб кетди. Чунки уйдагилар

бунча пулни менга беришмасди. Нима қилмоқ керак? Касал бўлиб қолсаммикан? Йўқ, ўқитувчимиз "ҳамма" деди, демак ҳамманинг ичиде мен ҳам бор-да. Шунда хаёлимга бирдан уйдаги сандик тушди. Бунга сабаб, бир ҳафта олдин ўртоғим нима сабабдандир уйдаги сандигини (у ўзиники эди, ота-онаси орттирган пулидан унга берганда, шунга ташлаб қўярган) кўрсатган эди: ичиде турли хил рангдаги пуллар... Ахир бизнинг уйдаги сандикқа ҳам ота-онам орттирган пуллардан ташлаб қўйишгандир? Ўн беш олсам, камайиб қолмас, деб ўйладим. Шундай бўлди: ота-онам пул бериш ўрнига жеркиб берди, сўнг эрталаб мактабга кетиш олдида сандик титкиладим, аммо у ерда латта-путталардан бошқа ҳеч нарсга йўқ эди. Хўрлигим келиб йиғладим...

Ўртоғимнинг уйдаги сандигидан пул олиш хаёлимда қатъий ўрнашди. Ва, ниҳоят... олдим, тўғрироғи, кимсасиз хонанинг деразаси бир онгагина очилиб-епилди. Шу-шу ўғирликка мажбуриятдан киришган бўлсам, энди бўлса ўрганган кўнгил ўртаниб туради.

Ўртоғимнинг гапидан: "У билан кунора кўришиб турсак ҳам у "ёмон болалар" билан қаерга борганини, нима ишлар билан машгул эканлигини сира-сира айтмас, мен эса сўраб билишга истиҳола қилардим. Аммо Бахтиёрларнинг оиласида етишмовчиликлардан хабарим бор бўлса-да, ҳеч вақт (ўзи ўғирлаган ўн беш сўмни айтмаганда) ёрдам беришга ҳаракат қилмаганман.

Биласизми, одам қайсидир нуктада ўз камчилигини тан олгиси келади, тан олинган камчилик — ҳақиқатдир. Менинг ўша вақтдаги камчилигим уни бу йўлдан қайтаришга етмаган ожизлигим эди. Ожизлик эса ҳаммаша кўнгил хиралигига сабаб бўлади".

Одатда мақола бошида е оралатиб е ниҳоясида панд-насихатга ўрин бериллади. Биз ҳам ушбу анъанага содиқ қолиб, рисоладагидек яқунлашимиз мумкин эди. Аммо ўғирлик — бу ҳаётнинг номукаммаллиги, деган фикрга таяниб, мақолага охириг нуктани қўйишдан тийиндик. Эҳтимол, сиз ҳам ўз фикр-мулоҳазаларингиз ила биз билан ўртоқлашарсиз, азиз муштарий.

Шакар СУННАТОВ.

1973 йил 20 июль куни каратэ ва кун-фу шарқ якка кураш турларининг тожсиз кироли Брюс Ли оламдан ўтди. Брюс Ли шарқий кураш санъатининг биринчи даражали юлдузи саналиб, унинг иштирокидаги

бўлиб, у ўғли хусусида ҳам шундай режалар туза бошлади: болакай кураш санъатини яхши билиши, киноларда суратга тушиши лозим эди. Лекин ... Брюс Ли 33 ёшида бевакт оламдан ўтди. Линда Эмери Ли эрининг

турларига кизиқиш ортган бир палла эди: экранларда бу кураш турига бағишланган фильмлар ҳукмронлик қиларди, турли адабиётлар нашр этилди, кўпгина мамлакатларда юзлаб унинг издошлари мактаблари ташкил

Брюс Лининг ўғли Брендан

фильмлар жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида зўр кизиқиш билан кутиб олинган эди.

Брюс Ли умрининг охириги йилларида рафиқаси Линда ҳамда икки нафар фарзанди билан Гонгконгга истиқомат қилар эди. 1965 йили улар оиласида ўғил тугилади. Чақалоққа Брендан деб ном қўйишади. Брюс ўғилчасини ҳақиқий курашчи, ўзига муносиб ўринбосар қилиб тарбиялаш ниятида эканлиги ҳақида жуда кўп гапирарди. Уларнинг хонадонидида махсус машқ зали ва шарқий кураш турларига оид 1000 дан зиёд адабиётлар бўлган. Брендан 4 ёшга тўлганида отаси ўзининг "жет-кундо" кураш усули билан таништира бошлади.

Кун-фу кироли Брюс илк бор 6 ёшида кинода суратга тушган. Ўша даврда унга Ли Сяо Кунг (Кичик аждоҳ) деб тахаллус беришганди. Бу тахаллус билан кейинчалик ҳам бир неча фильмларда суратга тушган

вафотидан кейин болалари билан Америка Қўшма Штатларининг Лос-Анжелос шаҳрига кўчиб кетди. У ерда ҳам Брендан каратэ ва кун-фу турлари билан шугулланишни давом эттиради. Орадан ҳеч қанча фурсат ўтмай "Кун-фу" фильмида суратга тушади.

Брендан Ли ўша даврларни шундай хотирлайди: "Продюсерлар мени отам қиёфасида кўришни хоҳлашарди, танқидчилар бўлса...отамдан бироз оқшроқ эканлигим билангина фарқ қилишимни таъкидлашарди."

Шу ўринда, буюкларнинг ҳеч қачон "акси" бўлмаслигини таъкидлаш лозим. Уларнинг ўзига хос ўзлигини такорлаб бўлмайди. Шунинг учун ҳам Бренданнинг "Мен отамдан нусха кўчирмоқчи эмасман. Менинг ўз йўлим бўлади", деган гапларини тўғри тушуниш лозим.

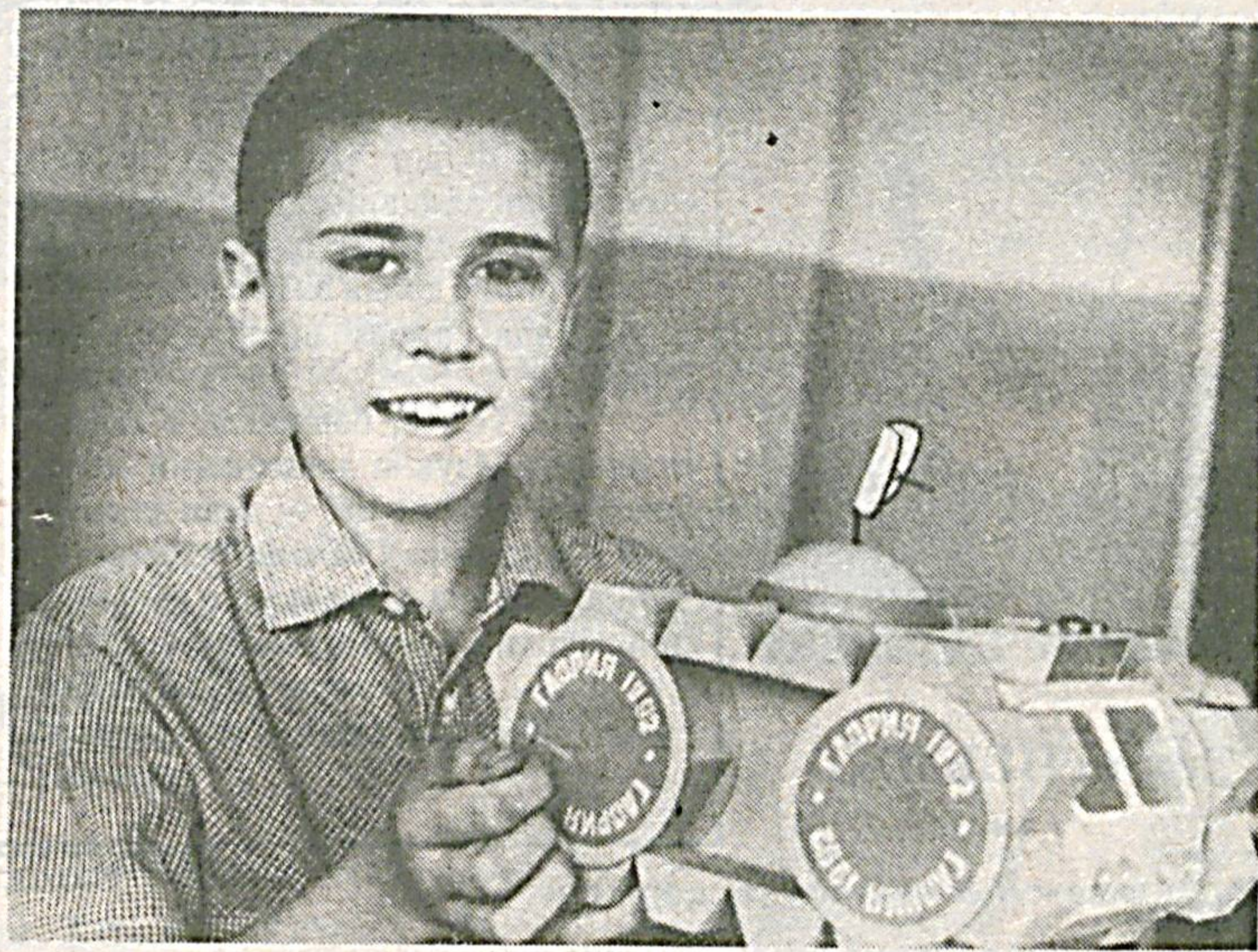
70-йиллар шарқий кураш

қилинди. Тўлкинлар орасида "Кичик аждоҳ"нинг ҳам "юлдузи" порлади. Ҳозирги кунга келиб эса каратэ, кун-фу ва бошқа кураш турларига бўлган кизиқиш бироз пасайгандек, улар асосида олинган фильмлар ҳам 70-йиллардагидек даромад келтирмай қўйди.

Шунга қарамай сўнгги йилларда Брендан Ли кўпгина фильмларда, жумладан, "Куч меросхўри" фильмида ҳам суратга тушди. Унинг ижрочилик маҳорати кўпчиликка маъқул бўлди.

Хўш, кейинчи? Брендан бир суҳбатда ўз режалари ҳақида гапириб, яъни бир фильмда хусусий детектив ролини ижро этиш ва шу орқали ўз санъатини тўлалигича намоён қилиш ниятида эканлигини баён қилди.

"Пионерская правда" газетасидан олинди.

Эмилда техникага бўлган ҳавас жуда эрта, болалик чоғлариданоқ уйғонган эди. Дадаси совга қилган жажжи машиначаларни қисмларга ажратиб, яна ўз холига келтириб қўйишни яхши кўрарди. Бу ҳавас кейинчалик уни Андижон шаҳридаги ёш техниклар станциясига етаклади. Мана икки йилдирки, у станциянинг ракета моделчилиги тўғраига қатнашиб келяпти. Бу орада устозидан анча-мунча нарсаларни ўрганиб олди. Ўзи мустақил ясаган планетаходнинг модели устозига ҳам, тенгдошларига ҳам маъқул бўлди.

Суратда: Андижон шаҳридаги 1-мактабнинг 6-синф ўқувчиси Эмил Енилеев ўзи ясаган моделини "Глория" деб номлади.

Р. АЛБЕКОВ суратга туширган.

ЎЗБЕКИСТОН ВАТАНИМ + МЕНИНГ кўрик - экспедицияси якунланди

Инсон қалбини тўлдириб турган ҳисларнинг энг олийжанобларидан бири — Ватаним севишдир. Бу ҳиссиёт бизнинг ёш авлод қалбидида кучли эканлигини газетамиз ўтказган "Ўзбекистон — Ватаним менинг" кўрик-экспедициясининг якунидан билиб олдик. Ушбу кўриққа жумҳуриятимизнинг турли вилоятларидан, шу билан бирга қўшни, қардош жумҳуриятлардан 500 га яқин жавоб мактублари олдик. Болалар I ва II босқич саволларига тўла жавоб беришга, уларни қадимги афсона ва ривоятлар билан тўлдиришга ҳаракат қилишган. Кўрик-экспедиция ташаббускорларининг айни мақсадлари ҳам шу эди. Ўз ўлкаси тарихи, ўтмишини билмаган бола ўзини билимдон ҳисоблай олмайди. Шу сабаб ҳам кўрик баҳона улар ана шу ўтмишга оид маълумотларни ўқиб, ўрганишларини, ўз ўлка, қишлоқ, шаҳри ҳақидаги афсона ва ривоятларни буви, буваларидан сўраб, билиб олишларини истаган эдик. Жамлаб кўрсак, 500 га яқин ривоятлар, қишлоқ, ўлка, шаҳар номи билан боғлиқ афсоналар йиғилибди. Буларни бир китоб қилса арзийди.

Бироқ, кўрик-экспедицияда иштирок этган болаларнинг ҳаммаси ҳам ҳар учала топшириқнинг бирисини бажаришмаган. Кимдир обуна варақчасини юбормаган бўлса, кимдир иккинчи босқич ёки биринчи босқич савол ва

топшириқларини тўла бажаришмаган. Шу сабаб ҳам ғолибларни аниқлаш бироз қийинчилик туғдирди. Шундай бўлса ҳам барча жавоб мактублари орасидан энг тўла, аниқ, тўғри жавоб ёзган, "Тоғ юлдузи" газетасига обуна бўлиб, обуна варақчасини юборган, кроссвордларни тўғри ҳал этиб, расмларни чиройли чизиб юборган ушбу ўқувчиларни "Ўзбекистон — Ватаним менинг" кўрик-экспедициясининг ғолиблари, деб топдик.

Танишинг — ҒОЛИБЛАР:

1. Мавлуда ОТАЖОНОВА — Наманган вилояти, Чуст туманидаги 14-мактаб ўқувчиси.

2. Дилафрўз ИШШАЕВА — Қорақалпоғистон Республикаси, Амударё тумани, Мангит шаҳридаги 34-мактаб ўқувчиси.

3. Дилрабо САЙИДОВА — Бухоро вилояти, Вобкент туманидаги Зарафшон жамоа хўжалигида истиқомат қилади.

Ғолиблар аввал хабар берганимиздек, ёзги таътил кунлари Тошкент шаҳрига уч кунлик бепул саёҳат йўлланмаси билан тақдирланадилар. Биз уларни қўлаш билан бирга, кўриқда иштирок этган барча болаларга миннатдорчилик билдирамиз. Ўз ўлкангизни ўқиб, ўрганишда, қадимий урф-одатларимиз, миллий қадриятларимизни тиклаш ишларида фақат олға интилишларингизга тилакдошмиз.

Болалар! Жумҳуриятимизнинг транспорт йўлларида кейинги ойлarda жуда кўплаб йўл фалокатлари рўй бераётгани ҳақида матбуот нашрларидан билиб бораяпсиз. Бироз бўлсада бу фалокатларнинг олдини олишда "Тоғ юлдузи" газетаси ўтказиб келаятган анъанавий "Светафор" ўйин-викторинаси муҳим роль ўйнайди. Сиз унда иштирок этсангиз, йўл ҳаракати қоидаларини билиб olasiz.

"СВЕТАФОР" ЎЙИН-ВИКТОРИНАСИ давом этади

Газетамизнинг ўтган йил, 5 август сонидида "Светафор — 92" ўйин-викторинасининг II тур саволлари эълон қилинган эди. Биз бугун II тур ғолиблари ва жавоблари, шунингдек, III тур саволларини эълон қиламиз.

ЭСЛАТИБ ЎТАМИЗ: ғолиблар Ўзбекистон халқ таълими, ички ишлар, автомобиль транспорти ва соғлиқни сақлаш вазирликларининг қимматбаҳо эсдалик совгалари билан мукофотланадилар.

II ТУР ҒОЛИБЛАРИ

Исломбек ЭШМАТОВ — Хоразм вилояти, Янгиариқ тумани "Олга" номидаги мактаб ўқувчиси, **Мадина ИСАЕВА** — Тошкент шаҳар, Юнусобод туманидаги 9-мактаб ўқувчиси.

Дилафрўз ИШШАЕВА — Қорақалпоғистон республикаси, Амударё тумани, Мангит шаҳри, 1 май кўчасидаги 43-уй.

Мунира ШОХОБОВА — Наманган вилояти, Чуст туманидаги 14-мактаб ўқувчиси.

Муҳайё ИСМОИЛОВА — Қўқон шаҳридаги 6-мактаб ўқувчиси,

Н. ИСМОИЛОВА (исмини тўла ёзмаган) — Тошкент вилояти, Тошкент тумани, Гулистон қишлоқ советидаги Чимкент кўчаси, 38-уй.

Қамолидин ҲАСАНОВ — Самарқанд вилояти, Булунгур туманидаги 22-мактаб ўқувчиси.

II ТУР ЖАВОБЛАРИ

1. Саёҳатларга, сайлларга, туристик юришларга автобус ёки одам ташиш учун махсус жиҳозланган транспорт воситаларида чиқиш хавфсиздир.

2. Бузилиб қолган велосипедни транспорт воситаси шатакка олиши мумкин эмас.

3. Қуйидаги ҳолларда юк автомобилига чиқишга рухсат этилади:

— кузовга бортларнинг юқори четидан камида 15 сантиметр пастроқ қилиб ўриндиқлар маҳкам

ўрнатилган;

— орқа ва ён бортлар бўйлаб жойлаштирилган ўриндиқларнинг мустаҳкам орқа суянчиги бўлган;

— ташиладиган кишиларнинг сони ўриндиқлар сонидан ошиб кетмаган ҳолларда.

4. Йўлнинг ўртасида еки йўл ёқасида ўйинлар уюштириш, чана, чанги, коньки ва самокатда учиб хавфлидир, чунки йўлнинг бу қисми транспорт ҳаракати учун мўлжалланган.

5. Болалар дам олиш оромгоҳларида йўл ҳаракати ёш назоратчилари отрядларини тузиш, болалар ва ўсмирлар ўртасида йўл ҳаракати қоидаларини тарғибот қилишда фаол қатнашиш, транспортлардан бўлаётган шикастланишларнинг олдини олиш.

III ТУР САВОЛЛАРИ

1. Фуркат йўлдан кетаётган эди, аввал телефон трубкасининг расми солинган, сўнгга эса вилка ва қошиқнинг расми туширилган йўл белгиларини кўриб қолди.

Айтинг-чи, Фуркат қандай йўл белгиларини кўрган ва улар қайси гуруҳга мансуб?

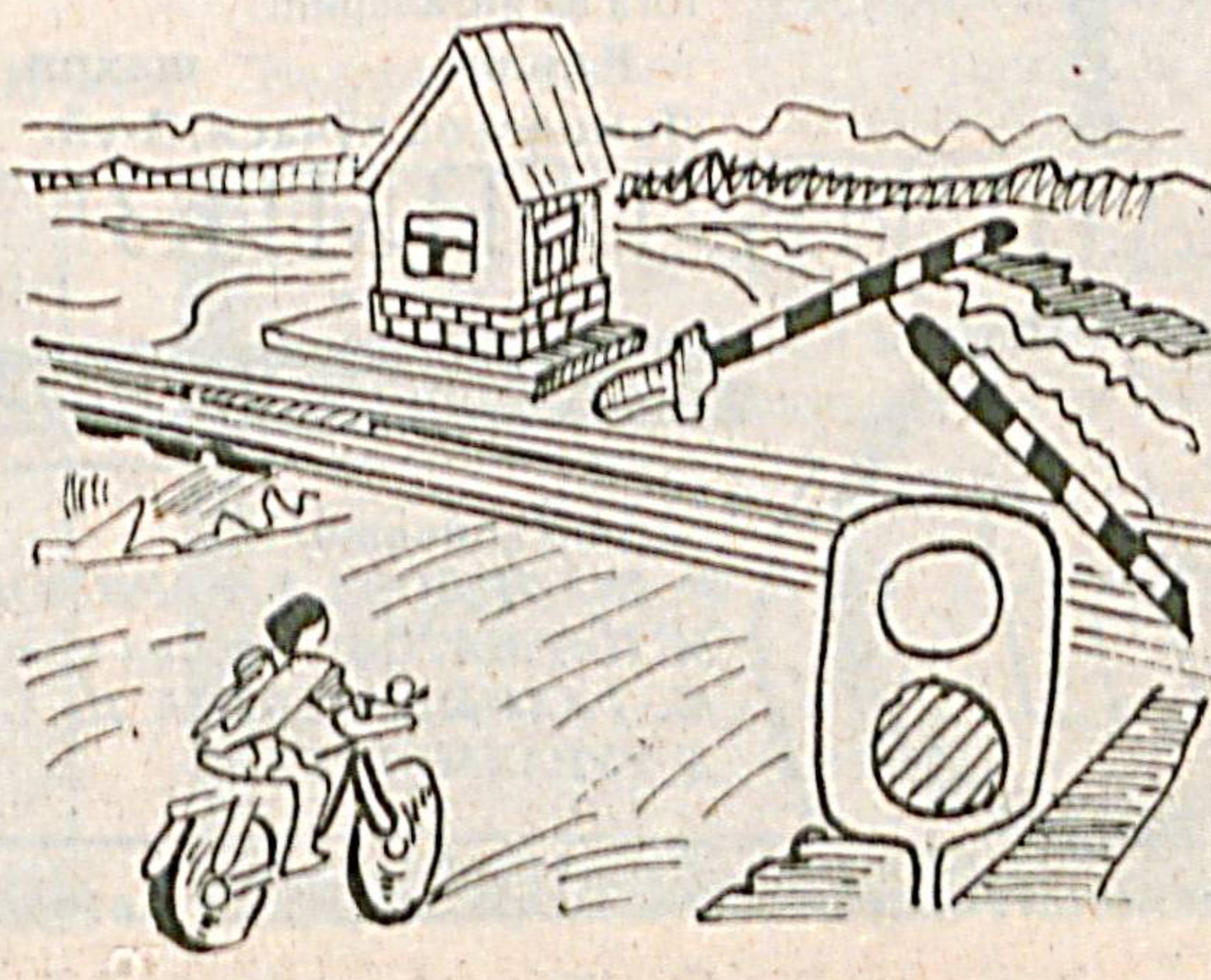
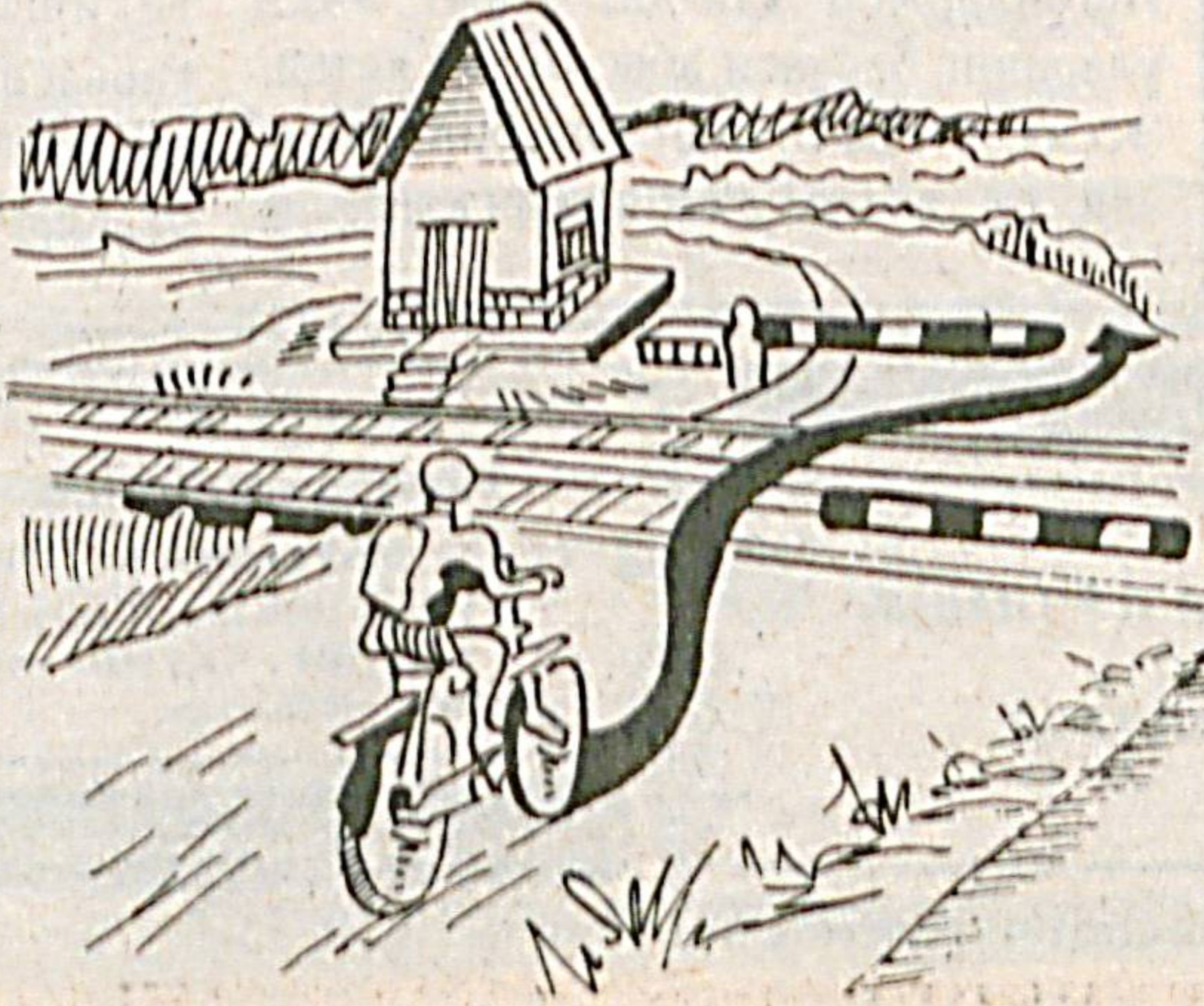
2. Нима учун йўл ёқасида ўсаётган дарахт ва ўсимликлар хавфли?

3. Шаҳарларда болаларнинг йўлдан ўтиш жойларига неча метр етмасдан "Болалар" огоҳлантирувчи йўл белгиси ўрнатилади?

4. Темир йўлни ўтиш йўқ жойлардан ўтиш ёки расмдагидек шлагбаумни айланиб ўтиш мумкинми?

5. Темир йўл ўтиш жойларидан шлагбаум ёпилмаган, аммо милтиловчи қизил чироқ ёки товушли сигнал берилаётган бўлса ўтиш мумкинми?

"Светафор-92" ўйин-викторинасининг материалларини Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги Жумҳурият ўқув-методика марказининг ётақчи методисти Ф. СОДИҚОВ тайёрлаган.

Эркин НЕЪМАТ

Тирик мавжудотнинг жони, дармони,
Қақраган чўлларнинг орзу-армони,
Ҳаётнинг онаси — сўнгсиз имкони —
Сув!
Сутранг илдишлардан инсонга қадар,
Учар жон либоси — ипакдайин пар,
Табиат қувончи — гуллар, чечаклар...
Сув!
Беҳисоб рангларда сири, жилваси,
Сеҳрлар калити унинг нафаси,
Қурисанг қурийди умрим, нафасим,
Сув!

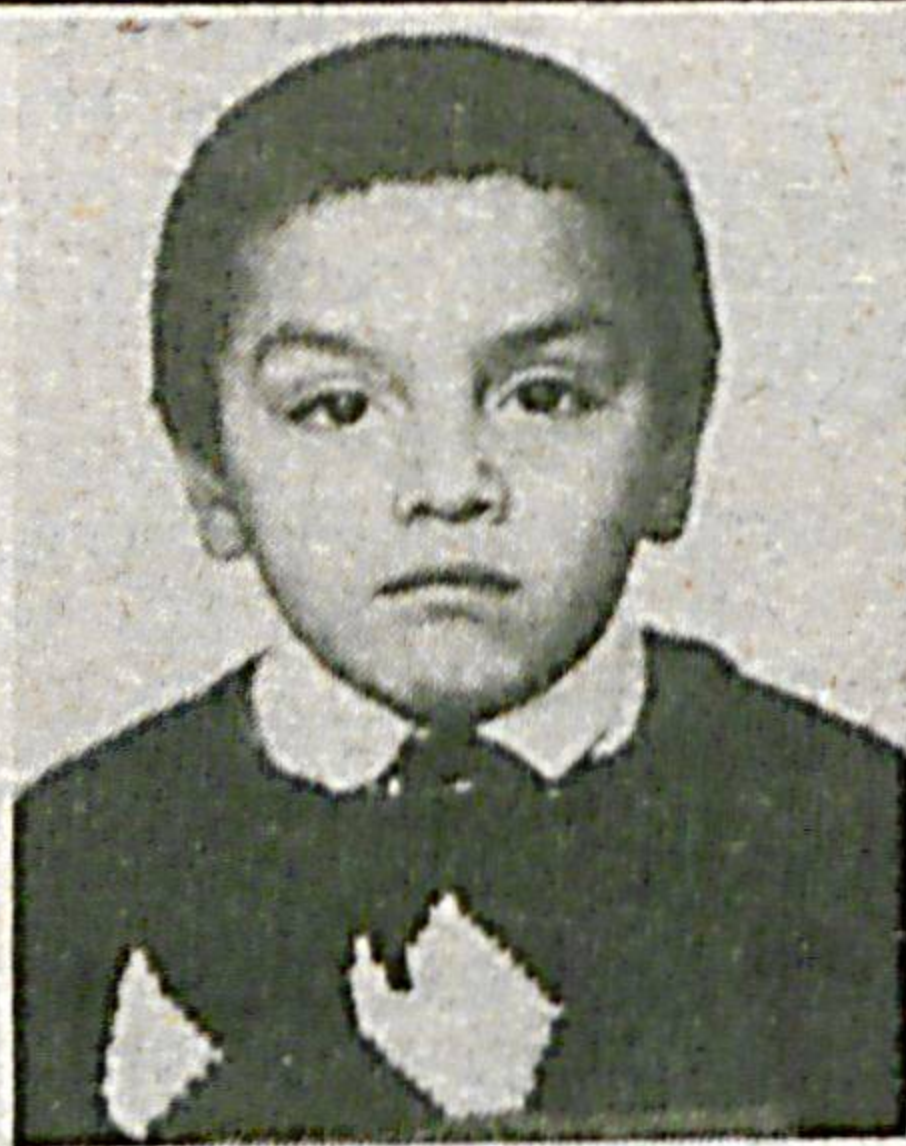
МАЖНУНТОЛ

Дунёга не учун келдинг, мажнунтол,
Ҳаёт кечирмоқни билмас экансан.
Бир умр бош эгиб йиғлайсан, не ҳол?
Нечун яшайсан, кулмас экансан.
Табиат қаҳрими бу қандай ситам,
Ё ишқ гирдобига кетдингми ботиб.
Ипакдай сийнангга тирмашибди ғам,
Наҳотки, бахтингни қўйдинг йўқотиб?
Кимлардир ҳолингдан қилишар роҳат,
Сабо қўшиғига айланар оҳинг.
Бағримни куйдирма, қилолмам тоқат.
Дардингдан дард бўлиб кўйлайди булбул,
Англамоқ даҳшатдир қўшнинг тилини.
Ларзага солади хониш қилса ул,
Ҳар қандай тошжорак одам дилини.
Бунчалар сиқтама, бас, энди етар,
Муродга етмассан, кўз-ёши тўкиб.
Ҳар ким ўз ноласин ўзича битар,
Қаршимда турмагил қаддингни букиб.

Азиз фарзандимиз
УЛУҒБЕКЖОН! 6
баҳоринг муборак бўлсин.
Бахтимизга ҳамisha соғу
саломат, шод-бахтиёр
юринг деб: Даданг, онанг,
акаларинг Жамшид,
Санжар, Хуршид, опанг
Нилуфар.

НАСРУЛЛАЕВЛАР
оиласи.

Қарши шаҳри, Гулшан
кўчаси, 31-уй.

Суюкли фарзандимиз
МУҲАМАДАЛИЖОН!
Тугилган кунинг билан
муборакбод этайиз. Сихат-
саломатлик, боқий умр тилаб
қоламиз.

Ойинг Зебунисо, ҳоланг
Бахтинисо, синглинг
Нурунисо, бобонг, момонг,
тоға ва янгаларинг.

Қарши шаҳри,
Ломоносов кўчаси, 3-уй.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

ЁЗУВЛАРИ БОШИМНИ ҚИЧИТАДИ

Дадаси билан “Болалар дунёси”
магазинини айланиб юрган тўрт ёшли
Жамшиднинг кўзига попукли қалпоқ
яхши кўриниб қолди ва дадасига деди:

— Дада, анову шапкадан олиб
беринг.

— Ие, ўғлим, бошингдаги спорт-
чиларнинг ёзувли шапкасини кеча-
гина олиб бердим-ку, — деди дадаси.

Жамшид бироз ўйланиб турган:
— Бу шапкадаги ёзувлар бошимни
қичитаяпти, — деб жавоб қилди.

Исмоил ҚОДИРОВ,
Жиззах вилояти, Арнасой
тумани.

АДАБИЁТ ДАРСИДА:

Ўқитувчи: — Алишернинг ёш-
лиги қайда ўтган, айт, шуни?

Ўқувчи: — У қўшнимиз кен-
жаси бўлиб боғчададир ҳар куни.

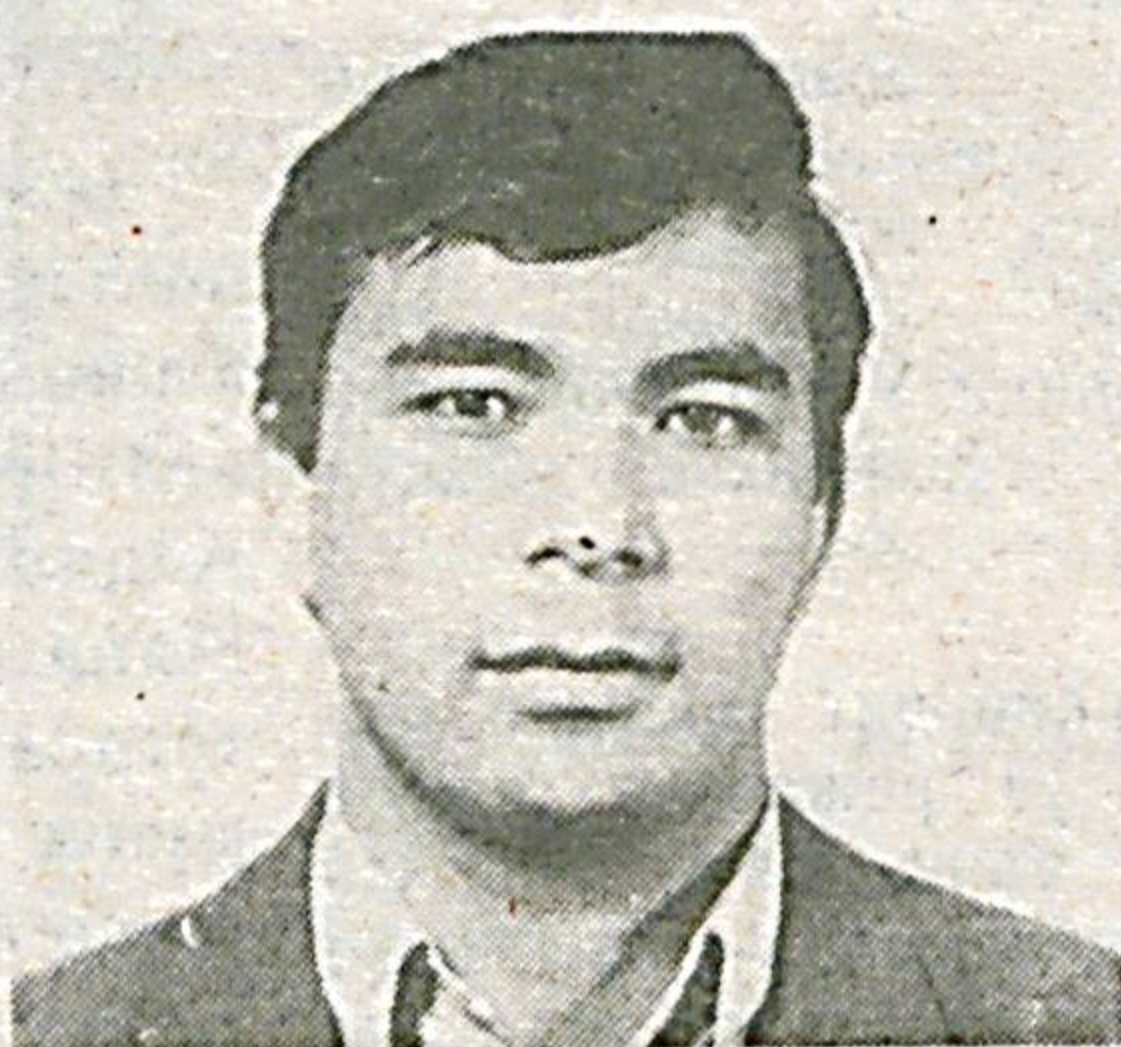
Баҳодир ЎРИНОВ,
Самарқанд вилояти,
Пастдарғом туманидаги
13-мактаб ўқитувчиси.

Фарзандимиз ТОЛИБЖОН! Бу
йил умрининг 11 баҳорини қарши
олади. Шу муносабат билан уни
самимий қутлаб, ёшлик суруридан,
кўнгил гуруридан ҳеч қачон айри
тушма дея тилаб қоламиз. Отаси
Исмат, онаси Маҳмуда, амакилари
Шавкат, Зиёвуддин, опаси
Нодира.

Тошкент тумани, Ҳасанбой
қишлоғи.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Маммуржон ҚИЁМОВ

Қутбиддин ака шаҳардан
қайтишда учратиб қолган кичик
ўглининг дўсти Қўшонбой билан
оҳиста гапни гапга улаб, дарё ёқалаб
қишлоққа яқинлашмоқда. Манзилнинг
қанча узоқ бўлмасин, ёнингда
шеригинг бўлса, йўл бир зумгидек
туюларкан. Уларнинг манзили хув
анови кўриниб турган чўққилар
этагиди...Улар ёқалаб бораётган дарё
эса чўққилардан бошланган...

Тог қишлоғининг кўримсиз, лой
сувоқли тошлари ҳам кўрина
бошлади. Бу пайт Қутбиддин ака:
“ҳозир” деди-да, дарё лабидан
бериқроқда иштиёқ билан ўтлашга
тортилаётган говмушнинг ёнига
юрди.

— Болалар эрталаб арқонлаб
кетганча турган бўлса керак,
жонивор, ернинг тақирини чиқариб
юборибди. Ўттироқ ерга қоқиб
қўйдим. Сут билан кирганда, бизга бу
чорва. Ота-боболаримиз ҳам
чорвадор бўлишган...

Қўшон унинг фикрини бўлиб
қўйишдан чўчибми ё бошқа сабабми
жим борарди.

— Шундай бўлса керак, — деб
давом этди у бироз кулги аралаш, —
уйни ҳам дарё бўйидан қурганман.
Баъзи кезларда молларни қир-
яйловга ҳайдаб юборганимизда ҳам,
куруқ қозик бўлса-да қоқиб қўяман,
ишқибозлик-да...

Қўшон Қутбиддин аканикига
аввал ҳам бир неча бор келган. Бу тоғ
қишлоқ ҳақида Муроддан минг марта
эшитган бўлса ҳам:

— Кўп бўлганми бу қишлоққа
кўчиб келганларингизга? — деб
орага гап ташлаб қўйди.

— Асли шу ерликмиз. Хув, ана
кенгликда отам раҳматликнинг
каттагина зинҳонаси бўларди. Мана
бу дарёнинг текис соҳилида эса
зироатчилик билан шугулланардик.
Ишбилармон эди-да, отам! Энди
уларнинг барчаси абас бўлиб кетди.
Эссиз... Отам Сталин бова билан тенг
эди. Эҳ... бўлмаса юзга яқин қорамол,

ўн олти йилқини, тўрт юз бош улоқ
оёқни эплаш осонмиди., Қўшонбой?!
Бор-йўғи икки чўпони билан-а! Ҳа,
энди билсак Шўро ҳукумати
барчасини йўқ қилиб юборган экан.

Қутбиддин ака билан Қўшон яёв
мўъжизаларга бой тоғ қишлоғига
кириб борар экан қадим-қадимда гуё
бир бутун қир бўлган-у,
эртақлардагидек Рустам сингари
пахлавон қилич билан кесган икки
баланд қояга дуч келишди. Ерлик
одамлар бу ерни “каптархона” деб
юрיתיшарди.

Айтишларича, Шўро ҳукумати
ўлкада зўрлик билан ўрнатилаётган
пайтларда шу қишлоқ атрофидаги
катта-катта ер ва мулк эгаларини
қама-қама, от-от бошланади. Шунда
каптархонадаги горга кўпчилик мол-
дунёси билан яшириниб жон
сақлашган.

Қўшон билан пастак, девори тоғ-
тошларидан терилган қўра ёнидан
ўтиб, ҳовлида ётган бўрибосари
бошини кўтарганида ҳам, сўнг туриб
керилганида ҳам уни кўришмади.
Қутбиддин ака чексиз хаёллар билан
андармон эди.

Сезгир бўрибосар аслида бегона
одамининг хидидан уйғонарди. Лекин
нотаниш “хид”га эгаси Қутбиддин ака
шериклигидан ит ҳам ўзини
сездирмади.

Лайло ая уйда экан, нарироқдан
хўжайини билан ёш йигитни бирга
келаётганлигини кўрди-ю меҳмонга
жой ҳозирлагани уйга кириб кетди.
Ҳаш-паш дегунча жой ҳозирлаб,
уларга пешвоз чиқди. Ундан сал
олдинроқ чиққан невараси Гулноз
тавозе билан қўлида сочиқ ушлаб
турарди. Унинг қўнғироқдек овозда
“Ассалом, ота!” дегани Қутбиддин

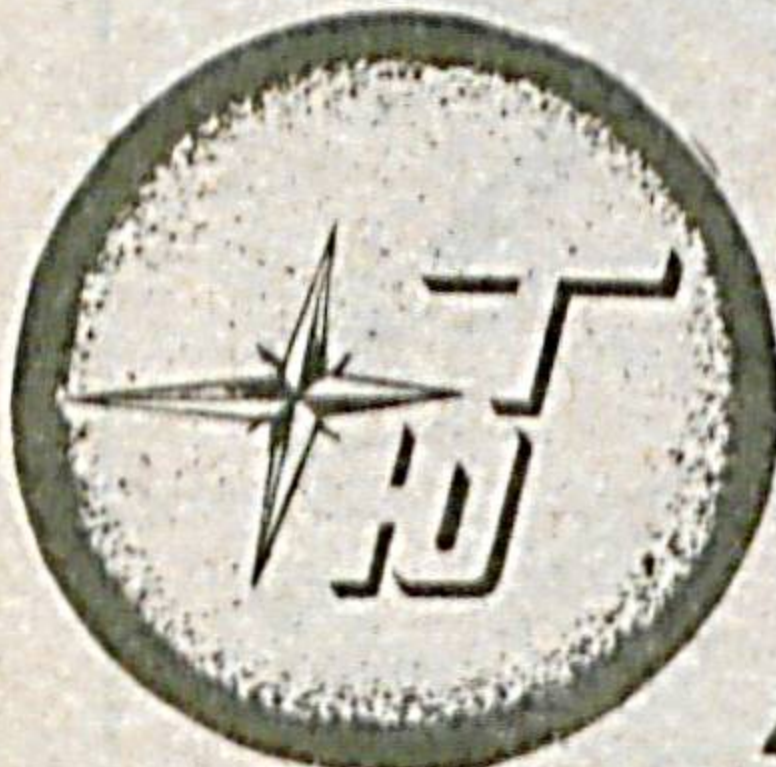
Ҳикоя

Қутбиддин акани бизга бу чорва
сут билан кирган-да, деганида
аждодаларини ҳам назарда тутганди.
Қадимда бундан олти-етти аср
муқаддам Қутбиддин аканинг
аждодалари Ҳазрат Хўжа Аҳмад
Яссавий яшаган Туркистон
тупроғидан шу ерларга келиб қолган
эканлар. Ўша замонларда Туркистон
атрофларидаги бошланган
кургоқчилик бир йил эмас,
сурункасига давом этади. Ниҳоят,
Муҳаммад пайгамбарнинг куёви
ҳамда амакиваччаси Ҳазрат Али ва
қизи Фотима авлодлари бўлмиш бу
тоғ аҳлининг чорвасига киргин
келади. Мол-қўйлари очликдан ўла
бошлайди. Ахир, уларнинг қорнини
тўқ, рўзгорини бут қилиб турган шу
биргина чорва бўлганда. Сўнг
кексаларнинг маслаҳатларига
киришиб бу авлоднинг бир гуруҳи
кўч-кўронларини туяларга,
йўлқиларга юклашиб, ўша гуруҳга
тегишли барча қолган-қутган
чорвасини олдиларига солиб, мана
шу тоғлар орасига келиб қолишган
эканлар.

акани завқлантириб юборди.
Тоғнинг ноз-неъматларига тўла
дастурхонга қўшиқчи Гулноз
косаларда яна у-бу егуликлар
келтира бошлади. Шунда Қутбиддин
ака ундан: “Қизим, мана шу
косангдаги нима, нимани қатиги экан
бу? —”, деб сўраб қолди. “Эчкиники,
эчкиники”, деб қайта-қайта
такрорлади у. Қутбиддин ака
Қўшонга: “Ундай бўлса, қани косани
ерга қўймай қўлингга ол”, деди сал
буйруқ оҳангида. “Эчкининг
қатигини ерга қўймай симириб
юбориш — қони фойда-да. Қани, ол,
Қўшонбой!”

Қўшон ҳам эчки қатигини биринчи
бор ичиши, ҳатто эчкининг қатиги
бўлишлигини энди эшитиши экан,
қўзини юмиб симириб юборди.

Шу кезде яна тагин “Бизга сут
билан кирганда, бу чорва...” деган
Қутбиддин аканинг бояги сўзларини
эслади ва ўзича: “Ҳақиқатан ҳам бу
қишлоқ аҳлига чорвадорлик сут
билан кирган. Бўлмаса, буларнинг
аждодаларига яратганининг ўзи шу
жаннат тоғ қишлоқларини раво
кўрармиди?!“ деб қўйди.

Бош муҳаррир: Ақром БЕРДИМУРОДОВ.

Таҳрир ҳайъати:
Ф. ЖАЛИЛОВА, Т. КАРИМОВ, А. КҮЧИМОВ,
М. ПИРМАТОВ /масъул котиб/,
М. РАҲИМБЕРДИЕВА, Ш. СУННАТОВ,
Д. ТУРАХМЕТОВА.

Тягисиз этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ
МАРКАЗИЙ ҚУМИТАСИ
Газета 1929 йил, 1 августдан
«ЛЕНИН УЧҚУНИ» номи билан
чиқа бошлагани.

Газета ҳафтанинг сешанба кўни чиқади.

Матбуот учун телефон: 33-49-45

Бизнинг манзилгоҳ:
700083. ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.
Напр кўрсаткичи: 64563
Чоп этиш вақти — 18.00.